

Uzņēmējdarbības vide

Darbspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

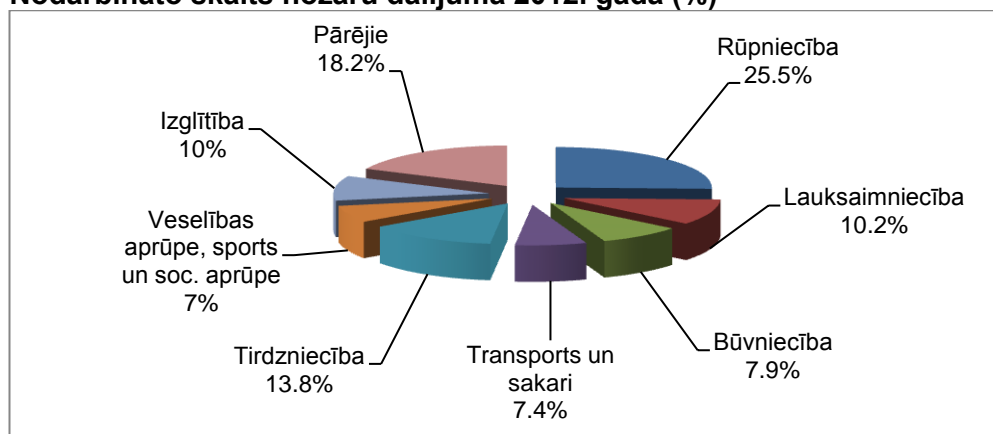
Līdz ar Padomju Savienības sabrukumu bijušās Padomju Savienības republikas, tostarp Baltkrievija, piedzīvoja ekonomisko krīzi. Aleksandrs Lukašenko, kas par Baltkrievijas prezidentu tika ievēlēts 1994. gadā, uzsāka attīstīt valsti „tirgus sociālismu”. Šis ceļš pēc Lukašenko domām bija pretstats „mežonīgajam kapitālismam”, ko tajā laikā izvēlējās Krievija. Baltkrievijā ekonomiskie procesi tika kontrolēti, un valstij bija tiesības iejaukties privāto uzņēmumu darbībā.

Arī darba tirgus tiek regulēts. Valdība var ietekmēt darba samaksu privātos uzņēmumos ar, tā saucamo, „tarifu sistēmu”. Tarifu sistēmu izmanto, lai aprēķinātu valsts un pašvaldību iestāžu darbinieku algas. Privātajai uzņēmējdarbībai tomēr paliek neliela patstāvība darbinieka atalgojuma noteikšanā.

2012.gadā Baltkrievijā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits sasniedza 4599,6 tūkst. iedzīvotāju (jeb 79,7%), no kuriem nodarbināti bija 4571,1 tūkstoši jeb 99,3%, no tiem 48,6% - vīriešu un 50,7% – sievietes.

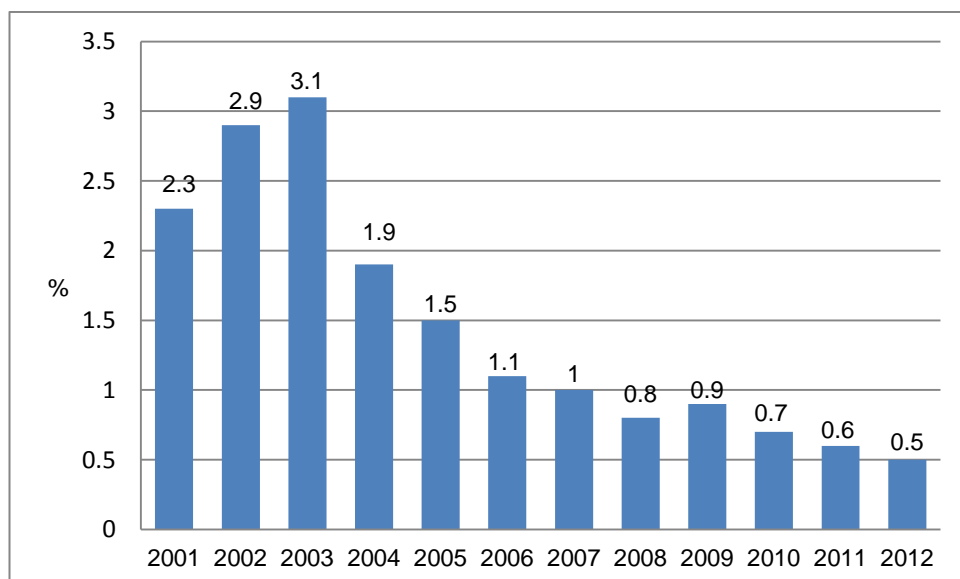
54,5% Baltkrievijas iedzīvotāju strādā privātuzņēmumos, no tiem 7,5% - uzņēmumos ar ārvalstu vai daļēji ārvalstu kapitālu. Savukārt 43,4% strādā valsts uzņēmumos. Visvairāk Baltkrievijas iedzīvotāji nodarbināti rūpniecībā (25,5% no kopējā nodarbināto skaita).

Nodarbināto skaits nozaru dalījumā 2012. gadā (%)

Bezdarba līmenis, %

Bezdarba līmenis 2012. gadā sasniedza 0,5%, kas salīdzinājumā ar 2011.gadu bija samazinājies par 0.1 procentpunktu.

Avots: Baltkrievijas Statistikas komiteja – <http://belstat.gov.by>

Darba likumdošana

Darba likumdošanu Baltkrievijā regulē Darba likums (pieņemts 1999.gada 26.jūlijā, pēdējās izmaiņas 2010.gadā).

Darba attiecību nodibināšanai nepieciešams rakstveida darba līgums. Darba līgumus var noslēgt uz noteiktu vai nenoteiktu laiku, taču noteikta laika līgumiem ir īpaši nosacījumi, piem., šāds līgumu nedrīkst noslēgt ilgāk par 5 gadiem. Darba līgumā tiek iekļauta informācija par noteiktiem nodarbinātības aspektiem: darba vietas adrese, darba uzsākšanas datums, amata nosaukums, darbinieka tiesības un pienākumi, atalgojums un tā izmaksa, darba stundu līgums, darba attiecību izbeigšanas nosacījumi, u.c. būtiska informācija.

Darba attiecības var pārtraukt pēc abu pušu vienošanās, pēc darba devēja vai darba ņēmēja iniciatīvas vai ir trešo pušu ietekme. Par darba attiecību pārtraukšanu jāpaziņo rakstiski 1 mēnesi iepriekš.

Minimālā darba alga tiek noteikta katru gadu un ir spēkā no attiecīgā gada 1.janvāra līdz 31.decembrim. 2012.gadā minimālā alga bija 1 000 000 BYR (Baltkrievijas rubļi) mēnesī.

Baltkrievijā ir noteikta 40 stundu darba nedēļa. Ikgadējais atvaļinājums nedrīkst būt mazāks par 24 kalendārajām dienām.

Avots: <http://www.doingbusiness.org/law-library/belarus>

Uzņēmējdarbības veidi

Saskaņā ar likumu „Par uzņēmējdarbību Baltkrievijas Republikā” uzņēmumi ar ārvalstu investīcijām uzņēmuma pamatkapitālā var izvēlēties jebkuru uzņēmējdarbības veidu, ja tie nav pretrunā ar Baltkrievijas Republikas likumdošanu un atbilst uzņēmuma darbības mērķiem.

Kopuzņēmums

Visizplatītākais uzņēmējdarbības veids Baltkrievijas Republikā sadarbībā ar ārvalstu partneriem ir kopuzņēmums. Kopuzņēmuma darbību regulē likums „Par ārvalstu investīcijām Baltkrievijas teritorijā”. Kopuzņēmums ar ārvalstu investīcijām uz līguma pamata ir tiesīgs noteikt cenas savai produkcijai, darbam un sniegtajiem pakalpojumiem. Kopuzņēmuma likvidācijas gadījumā ārvalstu investoram ir tiesības atgūt uzņēmumā ieguldītos finanšu līdzekļus vai nekustamo īpašumu. Likums garantē ārvalstu investoram tiesības izvest no Baltkrievijas uzņēmuma dividendes brīvi konvertējamā valūtā.

Kopuzņēmumam, kura ārvalstu investīcijas pamatkapitālā pārsniedz 30%, tiek piemēroti ienākuma nodokļa atvieglojumi - 3 gadus uzņēmums tiek pilnībā atbrīvots no ienākuma nodokļa un nākamajos 3 gados maksā tikai 50% no attiecīgās nodokļu likmes ar nosacījumu, ka uzņēmums ražo sociāli svarīgu produkciju.

Kopuzņēmuma dibināšanas pamatkapitālā minimālajam ieguldījumam no katra ārvalstu investora jābūt ne mazākam kā 20 000 USD.

Uzņēmums ar 100% ārvalstu kapitālu

Uzņēmuma reģistrācijas procedūra uzņēmumam ar 100% ārvalstu pamatkapitālu neatšķiras no kopuzņēmuma reģistrācijas. Līdz uzņēmuma reģistrācijai uzņēmuma kontā jābūt ieskaitītai summai, kas veido 25% no dibināmā uzņēmuma pamatkapitāla. Ja šāds uzņēmums Baltkrievijas Republikā atver meitas uzņēmumu, tad uz meitas uzņēmumu attieksies tie paši atvieglojumi, kas ir uzņēmumam. Šādi atvieglojumi nav tad, ja meitas uzņēmumu dibina kopuzņēmumi.

Akciju sabiedrība (korporācija)

Ir atvērtas un slēgtas akciju sabiedrības. Akciju sabiedrības dibinātāji ir vismaz divi akcionāri. Lai reģistrētu akciju sabiedrību, nepieciešams iesniegt notariāli apstiprinātu dalībnieku sastāvu. Divu mēnešu laikā, pēc uzņēmuma reģistrēšanas valsts uzņēmumu reģistrā, tās dibinātājiem jānodrošina uzņēmuma pamatkapitāls.

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA)

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību ir juridiska persona, tās dalībnieku atbildību nosaka ieguldījuma apmērs uzņēmumā. SIA ir līdzīga slēgtai akciju sabiedrībai. SIA ir iespējas izveidot meitas uzņēmumu, atvērt filiāles vai arī apvienoties ar citu uzņēmumu.

Ārvalstu kompāniju pārstāvniecības

Ārvalstu kompāniju pārstāvniecības Baltkrievijā var atvērt uz darbības laiku līdz 3 gadiem ar iespēju darbības termiņu pagarināt. Ārvalstu kompāniju pārstāvniecībām Baltkrievijā nav juridiskas personas statusa, un tās darbojas savas kompānijas vārdā, pārstāvot tā intereses Baltkrievijā. Ārvalstu kompānijas, kas ir ieinteresētas atvērt savas pārstāvniecības Baltkrievijā, jāvēršas Baltkrievijas Republikas Ārlietu ministrijas Ārējo ekonomisko sakaru departamentā ar iesniegumu, kurā jānorāda pārstāvniecības atvēršanas pamatojums. Kad ir dota atļauja, pārstāvniecībai jāsamaksā valsts nodeva 2000 USD apmērā.

Avoti: Baltkrievijas Republika Ekonomikas ministrija - www.economy.gov.by
Baltkrievijas oficiālā tīmekļa vietne - www.belarus.by

Nodokļu sistēma

Nodokļu sistēmu valstī reglamentē Nodokļu kodekss un citi likumdošanas dati. Nodokļa kodeksa Vispārīgā daļa stājās spēkā 2004. gada 1.janvārī, bet Sevišķā daļa – 2010. gada 1. janvārī. Nodokļi un nodevas tiek iekasētas valsts un pašvaldības līmenī.

Uzņēmuma ienākuma nodoklis.

Uzņēmuma ienākuma nodokļa likme ir 18%. Dividendes apliek ar 12%.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis

Standarta nodokļa likme ir 12%.

Sociālās iemaksas

Obligāto apdrošināšanas maksājumu apjoms darba devējam ir 28%.

Pievienotās vērtības nodoklis. Pievienotās vērtības nodokli piemēro produktiem un pakalpojumiem. PVN likmes ir 0%, 0,5%, 9,09%, 10%, 16,67%, 20%. 0% piemēro preču un pakalpojumu eksportam, preču eksportēšanas pakalpojumiem (preču iekraušana utml.), kā arī lidmašīnu, to motoru un vilcienu sastāva remonta darbiem, ja to veic pēc ārvalstu organizācijas vai ārvalstu privātpersonas pasūtījuma. 0,5% piemēro neapstrādātu dārgakmeņu importam. Ar 9,09% apliek preces, kas tiek pārdotas par administratīvi noteiktām mazumtirdzniecības cenām. 10% piemēro vietējo lauksaimniecības preču pārdošanai, precēm bērniem; pārējām precēm un pakalpojumiem piemēro 20%.

Nekustamā īpašuma nodoklis

Nekustamā īpašuma nodokļa gada procentu likme ir 1%. Vietējās pašvaldības var nodokļu likmi paaugstināt.

Ekoloģiskais nodoklis

Ekoloģiskais nodoklis ir jāmaksā uzņēmumiem, kuru saimnieciskā darbība apkārtējai videi rada piesārņojumu, kā arī uzņēmumiem, kas izmanto dabas resursus.

Dabas resursu ieguves nodoklis

Nodokļa apmēru nosaka pēc iegūtā dabas resursu daudzuma.

Zemes nodokli aprēķina pēc zemes kadastra vērtības. Zemes nodoklis ir obligāts visiem zemes īpašniekiem un zemes lietotājiem, ieskaitot zemes nomniekus.

Akcīzes nodoklis

Ar akcīzes nodokli tiek aplūkts ne tikai spirts un spirtu saturoši šķidrums, alkoholiskie dzērieni, alus, tabakas izstrādājumi, nafta un naftas produkti, bet arī juvelierizstrādājumi, vieglās automašīnas un mikroautobusi, tai skaitā tādi, kas pārbūvēti par kravas automašīnām.

Muitas nodevas

Muitas nodevas nosaka Baltkrievijas Republikas Ministru padome. Ievedmuitas tarifu likmes tiek dubultotas precēm, kas ievestas no valstīm, ar kurām nav noslēgti tirdzniecības līgumi, vai arī, ja nav noteikta preces izcelsmes valsts. Var piešķirt īpašas tarifu kvotas.

Kvotas

Kvotas parasti tiek sadalītas konkursa kārtībā. Konkursa dalībnieki nosūta konkursa rīkotājiem savus piedāvājumus. Tiesības uz kvotām ir tiem, kas piedāvā valstij visizdevīgākos nosacījumus. Konkursa uzvarētājiem tiek izsniegts sertifikāts, kas dod tiesības saņemt licenci preču eksportam vai importam.

Licencēšana

Atsevišķu preču eksportu un importu no Baltkrievijas var veikt tikai ar Baltkrievijas Tirdzniecības ministrijas atļauju.

Licences nepieciešamas šādu produktu eksportēšanai:

- minerālmēslojumi;
- nafta un tās produkti;
- graudu produkti (maize);
- lina un rapša sēklas;
- rapšu eļļa;
- alumīnija, niķeļa, vara un melno metālu lūžņi un atlikumi;
- dārgmetāli un dabīgie dārgakmeņi, kā arī izstrādājumi no tiem;
- lūžņi un atlikumi, kas satur dārgmetālus;
- tekstilizstrādājumi (tikai uz ES un Turciju).

Licences vajadzīgas šādu produktu importēšanai:

- alkoholiskie dzērieni, etilspirts;

- alkoholu saturošie nepārtikas produkti;
- ķīmiskās aizsardzības līdzekļi augiem;
- mieži un kukurūza;
- vitamīni;
- ārstnieciskie līdzekļi;
- u.c.

Avots: *Doing Business in Belarus 2012* - <http://www.economy.gov.by/en/business-reforms>.